

ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

Instructional Leadership Affecting Academic Administration in the School under the Khonkaen Provincial Administrative Organization

วันเพ็ญ มิชัย (Wanpadet Meechai)*

วัลลภา อาริรัตน์ (Wallapha Arirattana, Ph.D)**

ประกฤติยา ทักซิโน (Prakittiya Tuksino, Ph.D.)***

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 4) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากร คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผู้บริหาร จำนวน 38 คน ครู จำนวน 471 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามรายชื่อโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร จำนวน 25 คน ครู จำนวน 214 คน รวมทั้งสิ้น 239 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise เพื่อหาแบบที่ดีที่สุดในการนำไปสร้างสมการพยากรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตามลำดับ อันดับสุดท้าย คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ส่วนการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ อันดับสุดท้าย คือ ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นมีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (Y) ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

keywords: Instructional leadership, academic administration, the school under the KhonKaen province administrative organization

* นักศึกษาลูกศรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** อาจารย์ สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.867 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 75.10 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำทางวิชาการแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาครู (X_5) ด้านการนิเทศการศึกษา (X_4) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_2) ด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ (X_1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (X_6) ตามลำดับ

โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ตามวิธี Stepwise ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$Y = 1.378 + 0.109(X_6)^{**} + 0.156(X_1)^{**} + 0.197(X_2)^{**} + 0.298(X_4)^{**} + 0.306(X_5)^{**}$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$Z = 0.150(Z_6)^{**} + 0.189 (Z_1)^{**} + 0.231(Z_2)^{**} + 0.408 (Z_4)^{**} + 0.399(Z_5)^{**}$$

Abstract

The purposes of this research were to 1) investigate administrator's instructional leadership of school under the Khon Kaen province administrative organization 2) investigate academic administration in the school under the Khon Kaen province administrative organization 3) study the relation between instructional leadership and the academic administration in the school under the Khon Kaen province administrative organization 4) investigate administrator's instructional leadership affecting the academic administration in the school under the Khon Kaen province administrative organization. Survey research which comprised of 509 persons including 25 administrators and 214 teachers from school under the

Khon Kaen province administrative organization. Although administrators and teacher were randomly chosen discriminated through consideration of each school with the method of proportional stratified sampling. So sample group of administrators was remained only 25 persons and teacher was remained only 214 persons. Finally, participants for the survey consisted of 239 administrators and teacher. Interview form was still used as research instrument. Data was analyzed by using read-to-use computer program for calculating statistic figures including percentage, mean, standard deviation, person correlation coefficient and coefficient of multiple regression analysis using of Stepwise method also was made for finding out the best method create regression equation.

Research finding found that administrators of school under the Khon Kaen province administrative organization had both overview and each aspects of instructional leadership at high level. Instructional leadership of administrator which mostly performed by mean score was idealized influence, following by management curriculum, management of teaching and learning, foster an environment culture and environment that is conducive to learning respectively. The academic administration in the school under the Khon Kaen province administrative organization was also found the overview and each aspects of practice at high level, Academic administration in the school which mostly performed by mean score was idealized influence, following by assessing the learning and credit transfer, curriculum development, the development of quality assurance and educational standards respectively.

The relation between instructional leadership and the academic administration in the school under the Khon Kaen province administrative organization was found the high level of optimistic aspects with

statistical significance at .01 level. The result analyzing multiple regression equation found the multiple correlation coefficients at 0.867 coefficient of determination was found at 75.10. coefficient of regression for instructional leadership on ach aspect which affected to academic administration in the school under the Khon Kaen province administrative organization was mostly found at development teacher: X_5 , educational Supervision: X_4 , management curriculum: X_2 , vision mission goals: X_1 , foster an environment culture and environment that is conducive to learning : X_6 , respectively.

The regression equation could be created to the form of unstandardized and standardized score through the method of Stepwise ad follows:

Regression equation in the form of Unstandardized Score

$$Y = 1.378 + 0.109(X_6)^{**} + 0.156(X_1)^{**} + 0.197(X_2)^{**} + 0.298(X_4)^{**} + 0.306(X_5)^{**}$$

Regression equation in the form of Standardized Score

$$Z = 0.150(Z_6)^{**} + 0.189 (Z_1)^{**} + 0.231(Z_2)^{**} + 0.408 (Z_4)^{**} + 0.399(Z_5)^{**}$$

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวดที่ 4 กล่าวถึง แนวการจัดการศึกษา สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้ และทักษะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย คณิตศาสตร์ ภาษา และทักษะในการประกอบอาชีพ และในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสรู้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย โดยการมุ่งเน้นการพัฒนางานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การบริหารวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของ

สถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารการบริหารวิชาการ ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้วเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการวางแผนการปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ โดยการกำกับติดตามและพัฒนา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน เกี่ยวข้องโดยตรงกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนอย่างเอาใจใส่ และสนใจพฤติกรรม การสอนของครูให้มาก นั่นคือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการ เป็นผู้รับผิดชอบการนำพาโรงเรียนไปสู่ความก้าวหน้า และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องรักษาบรรยากาศของโรงเรียน จัดให้มีทรัพยากรต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน กำกับดูแลความก้าวหน้าของนักเรียน มีบรรยากาศความคาดหวังว่านักเรียนจะประสบผลสำเร็จ และมีภาวะผู้นำเชิงบริหารที่เข้มแข็ง (Edmonds, 1979) จึงมีงานวิจัยจำนวนมากเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้ระบุว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นเรื่องจำเป็น (Lezotte, 1994) ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นคน

สำคัญที่สุดในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู มีอิทธิพลต่อระดับความสำเร็จที่สูงของนักเรียนและมีอิทธิพลต่อระดับประสิทธิภาพของการดำเนินงานของโรงเรียน ถ้าโรงเรียนต้องการจะเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ (Findley and Findley, 1992 อ้างใน Chell, 1999) ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนที่สำคัญคือ ต้องมุ่งเน้นที่กิจกรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จอย่างสูงของนักเรียน ถ้ามีเป้าหมายที่จะทำให้โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ก็ต้องหาแนวทางเพื่อเน้นการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (Hughes and Ubben, 1989) การเรียนรู้ของนักเรียน การสอนที่มีคุณภาพ และการจัดองค์การที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กัน ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน (Dimmock and Walker, 2005) ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีและต้องดำเนินการพัฒนาให้กับผู้บริหารโรงเรียน (ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล, 2547)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจากบทบาทและความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำทางวิชาการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ อันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญในการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทาง

วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู และผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2553 จำนวน 19 โรงเรียน ประกอบด้วยครูจำนวน 471 คน และผู้บริหาร จำนวน 38 คน รวมทั้งหมด 509 คนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2553 จำนวน 239 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ทั้งหมด จากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 19 โรงเรียน โดยใช้ตารางการกำหนดตัวอย่างของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (อ้างถึงใน ประยูร อาษานาม, 2544) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

- 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย
- 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
- 3) ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน
- 4) ด้านการนิเทศการศึกษา
- 5) การพัฒนาครู
- 6) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวแปรตาม คือ การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 1 ชุด มีจำนวน 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ตอนที่ 2 เป็นแบบตรวจสอบรายการ สอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 เป็นแบบ

ตรวจสอบรายการ สอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับ สภาพการ
บริหารวิชาการในสถานศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถาม
ที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
ทั้งใน ด้านความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ภาษา (Wording)
และด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นควรให้แก้ไข โดยมีเกณฑ์ใน
การตัดสินคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง
(IOC) ที่คำนวณได้มากกว่า 0.50 จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุง
แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำแบบสอบถาม
ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน
อุบลรัตน์พิทยาคม จำนวน 30 ชุด หาสัมประสิทธิ์ความเที่ยง
(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค
ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.977

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์
ข้อมูล โดยวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบ
สอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ
ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation) สำหรับข้อมูลภาวะทางวิชาการและ
การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดขอนแก่น

3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารงานในโรงเรียน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ใช้การวิเคราะห์
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product
moment coefficient)

4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำทางวิชา
การที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยใช้สถิติสมการถดถอย
พหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารและครูพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีภาวะผู้นำทาง
วิชาการอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีภาวะ
ผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับ

“มาก” ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตาม
ลำดับ ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการ
บริหารจัดการการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริม
บรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ ด้านการพัฒนาครู
ตามลำดับ อันดับสุดท้ายได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง
ที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน การนำหลักสูตร
ไปใช้ในการจัดทำแผนการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอน
มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่
ผู้บริหารนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนา
การจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตร
มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด
ได้แก่ ผู้บริหารร่วมกับครูวางแผนการนิเทศภายในเพื่อสร้าง
ความเข้าใจ ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน
มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
คือ ผู้บริหารร่วมสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครู
ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
“ปานกลาง” ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำในการจัด
กระบวนการเรียนการสอน และเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำเนื้อหาสาระและ
กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ นโยบาย
การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
มีนโยบายด้านการจัดการศึกษาที่ เน้นการพัฒนาครูและ
นักเรียน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารด้านวิชาการ
อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรและการบริหาร
หลักสูตร สอดคล้องกับ อมรรัตน์ สารีมา (2552) ว่า พฤติกรรม
ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพ
รวมและด้านการพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก”

2. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น การบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ใน
ระดับ “มาก” ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3
อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการ
เทียบโอนผลการเรียน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ อันดับสุดท้าย คือ ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการวัดผลและประเมินผลผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงานของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมในเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นให้มีการแสวงหาความรู้ ข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้เนื่องจาก งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา สอดคล้องกับ อิศราภาพ ทองบ่อ (2551) ว่า สภาพการบริการงานวิชาการ โดยภาพรวมและด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก”

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 6 ด้านกับการบริหารงานงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาครูกับการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก สูงสุดอยู่ในระดับ “มาก” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรกับการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนสนใจการเรียนการสอนในห้องเรียน ความมีประสิทธิภาพของการทำงานของครู และการบริหารวิชาการเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับ อมรรัตน์ สาริยะมา (2552) ว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 11 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.867 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 75.10 ($R^2=0.751$) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำทางวิชาการ แต่ละด้านที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาครู (X_5) ($B=0.306$) ด้านการนิเทศการศึกษา (X_4) ($B=0.298$) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_2) ($B=0.197$) ด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ (X_1) ($B=0.15$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (X_6) ($B=0.109$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.399, 0.408, 0.231, 0.189 และ 0.150 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำและมีลักษณะเฉพาะหลายประการที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียน โดยการปรับปรุงพันธกิจของโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ เป้าประสงค์ของโรงเรียน การดำเนินการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ซึ่งเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่จำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะส่งผลถึงความสำเร็จของผลผลิตของการทำงานของครู และความสำเร็จของนักเรียน สอดคล้องกับ ขงภาณุกาญจน์ เจริญชนม์ (2553) ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้บริหารควรพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพ ในการวางแผน ช่วยเหลือสนับสนุน ให้คำแนะนำครู การสังเกตการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน

2) ในการจัดทำนโยบายองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการพัฒนาครู ซึ่งการที่ผู้บริหารมีความสามารถในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู การส่งเสริมสนับสนุน ให้คำแนะนำในการพัฒนาผลงานวิชาการและความก้าวหน้า

ทางวิชาชีพครู นั้นจะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในเชิงคุณภาพเป็นกรณีศึกษาในโรงเรียนที่มีการบริหารวิชาการที่เป็นเลิศเพื่อค้นหาแนวทางวิธีปฏิบัติ

2) ควรทำงานวิจัยเชิงพัฒนา เพื่อหารูปแบบการบริหารงานวิชาการ ที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา

3) ควรพัฒนาตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานวิชาเรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ชฎาภาญจน์ เจริญชนม์. (2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน

สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ประยูร อาษานาม. (2544). คู่มือวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.

อมรรัตน์ สาริย์มา. (2552). พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียน

การสอนตามแนวปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อิสราภาพ ทองบ่อ. (2551). การบริการงานวิชาการในศูนย์เครือข่าย ม่วงหวาน-กุดน้ำใส

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Chell, Jan. (1999). *Introducing Principals to the Role of Instructional Leadership:*

A summary of a master's project by Jan Chell. Retrieved November 18, 2010, from <http://www.ssta.sk.ca/research/leadership/95-14.htm>

Dimmock, C., and A. Walker. (2005). *Educational Leadership: Culture and Diversity.*

Gateshead: Athenaem Press.

Edmonds, R. (1979). Some schools work and more can. *Social Policy*, 9, 28-32.

Hughes, L., and Ubben, G. (1989). *The elementary principal's handbook.* Boston, MA: Allyn and Bacon.

Lezotte, L. (1994). The nexus of instructional leadership and effective schools. *The School Administrator*, 51 (6), 22-23.